

สวท. 110
วันที่ 3 ธ.ค 62
เวลา 10.55

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส33043 กวค ✓
รับที่ : ส14716/62
วันที่ : 03 ธ.ค. 62 เวลา : 10:58
ส. 6 คม

ที่ พม ๐๔๐๒/ ๑๔๗/๗๑

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เลขที่ ๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

เรื่อง รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒
๓. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑
๔. วิดีทัศน์รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขอเสนอเรื่อง รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๑๐) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ด้วยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้มีมติการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๒ เห็นชอบรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ และให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ ข้อมูลสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศไทย และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนในเชิงนโยบายต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เป็นเรื่องที่เข้าข่ายต้องนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือต้องเสนอคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๙ (๑๐) ที่กำหนดให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติเสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

/๓. สาระสำคัญ...

๓. สารสำคัญ

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมข้อเสนอเชิงนโยบายหรือบทสรุปผู้บริหาร ในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงอยู่ในกำลังแรงงานให้นานที่สุด การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๖๑ การทำงานของผู้สูงอายุ สถานการณ์เด่นปี ๒๕๖๑ และงานวิจัยเพื่อสังคมสูงอายุ สารสำคัญสรุปได้ดังนี้

๓.๑ บทสรุปผู้บริหารและข้อเสนอแนะ

ประชากรไทยกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก คาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ เมื่อสัดส่วนผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ และอีก ๒๐ ปีข้างหน้าจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงขึ้นถึงร้อยละ ๓๐ ของประชากรทั้งประเทศ

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงอยู่ในกำลังแรงงานให้นานที่สุด เป็นหนึ่งในแนวนโยบายสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยรับมือกับการสูงวัยอย่างรวดเร็วของประชากรได้ โดยหากผู้สูงอายุยังทำงานอยู่จะเป็นการช่วยตนเองให้มีรายได้และมีคุณค่า รวมทั้งจะเป็นการผ่อนภาระการพึ่งพาครอบครัวและภาครัฐ อีกทั้งยังช่วยทดแทนแรงงานของคนวัยทำงานที่จะลดน้อยลงด้วย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุยังคงอยู่ในกำลังแรงงานนานที่สุด ดังนี้

- ๑) เสริมทักษะหรือเพิ่มทักษะใหม่ให้กับแรงงานสูงอายุภายใต้แนวคิด การเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต
- ๒) สร้างแรงจูงใจการทำงานให้กับแรงงานสูงอายุ ด้วยการออกแบบการทำงานที่ยืดหยุ่น เหมาะสมกับความต้องการและเงื่อนไขตามวัยของแรงงาน
- ๓) สร้างแรงจูงใจและขยายสิทธิประโยชน์ให้กับนายจ้างที่จ้างแรงงานสูงอายุ
- ๔) ขยายอายุในการเริ่มรับสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพให้ยาวนานกว่าที่อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป ในกรณีของแรงงานภาคเอกชนที่อยู่ภายใต้ระบบประกันสังคม
- ๕) มาตรการการส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีหลักประกันด้านรายได้ยามชราภาพ
- ๖) เพิ่มบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกิจกรรม CSR ของภาคเอกชน ในการส่งเสริมสร้างงานแก่ผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ
- ๗) ปรับแก้ระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมทั้งการขยายอายุเกษียณของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ๘) สร้างโมเดลต้นแบบเกี่ยวกับนิยามผู้สูงอายุ เพื่อให้สังคมเห็นว่าผู้สูงอายุยังมีพลังและมีศักยภาพเป็นผู้ผลิตในตลาดแรงงานได้

/หน่วยงาน...

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กองทุนการออมแห่งชาติ และทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ส่วนที่ ๑ สถานการณ์ทั่วไป

ในปี ๒๕๖๑ โลกมีผู้สูงอายุ ๙๙๐ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของประชากรทั้งโลก และมีประชากรอายุ ๘๐ ปีขึ้นไปมากถึง ๑๔๒ ล้านคน โดยโลกจะมีประชากรสูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) ครบ ๑,๐๐๐ ล้านคน ปี ๒๕๖๒ เหลือเพียงทวีปแอฟริกาทวีปเดียวที่ยังไม่เป็นสังคมสูงอายุ มีตัวอย่างผลกระทบจากการสูงวัยของประชากร อาทิ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงที่สุดในโลกสูงถึงร้อยละ ๓๓.๖ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งประเทศญี่ปุ่นแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการปรับนโยบายเพื่อนำเข้าแรงงานจากต่างประเทศ ประเทศสิงคโปร์เข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุเป็นอันดับที่ ๑ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ปัจจุบันมีสัดส่วนผู้สูงอายุถึงร้อยละ ๒๐.๔ ประเทศสิงคโปร์มีการปรับอายุเกษียณขึ้นต่ำของแรงงานจากเดิม ๕๕ ปี ให้เป็น ๖๒ ปี ในปี ๒๕๕๖ และปี ๒๕๖๐ มีการปรับกฎหมายให้สถานประกอบการต้องเสนองานให้แก่ผู้สูงอายุไปจนอายุครบ ๖๗ ปี ประเทศอิตาลีมีผู้สูงอายุสมองเสื่อมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมบริการสุขภาพและสังคม รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งของเครือข่ายอย่างบูรณาการเพื่อดูแลผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อม

ในปี ๒๕๖๑ อาเซียนได้กลายเป็น “สังคมสูงอายุ” แล้ว มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๑๐.๒ ของประชากรทั้งหมด หรือ ๖๗ ล้านคน ประเทศสมาชิกอาเซียน มี ๔ ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม และมาเลเซีย ที่เป็นสังคมสูงอายุแล้ว ประเทศไทยมีประชากรที่อายุ ๖๐ ปีขึ้นไปจำนวน ๑๑.๗ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๖ ของประชากรทั้งหมด จังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด ๓ ลำดับแรก ได้แก่ แพร่ อุดรดิตถ์ และ พิจิตร จังหวัดที่มีอัตราผู้สูงอายุต่ำที่สุด ๓ ลำดับสุดท้าย คือ ภูเก็ต ชลบุรี และสมุทรสาคร ซึ่งสาเหตุมาจากการเกิดที่น้อยลง มีอายุที่ยืนยาวขึ้นทำให้ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็ว โดยอายุคาดเฉลี่ยของคนไทยสูงขึ้นถึง ๗๗ ปี อัตราเจริญพันธุ์รวมอยู่ที่ ๑.๕ ผลกระทบที่สำคัญ คือ ประชากรวัยเด็กลดลง ส่งผลต่อการยุบและควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก และประชากรวัยทำงานลดลง ทำให้ต้องขยายอายุการทำงาน นำเข้าแรงงานบางประเภท การใช้เทคโนโลยีทดแทน และต้องพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการจัดระบบสวัสดิการและการประกันสังคมแก่ผู้สูงอายุ การบริการทางด้านสุขภาพอนามัย และการดูแลผู้สูงอายุ

๓.๓ ส่วนที่ ๒ : การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๖๑

๓.๓.๑ การประชุมสมัชชาระดับโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๑ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อปี ๒๕๒๕ แล้ว ประเทศไทยก็ได้กำหนดให้มี “แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๔๔)” และการประชุมสมัชชาระดับโลกว่าด้วยผู้สูงอายุ ครั้งที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปน ซึ่งได้มีมติรับแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ โดยมี ๓ เป้าหมายหลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุร่วมกัน ดังนี้

/๑) ผู้สูงอายุ...

๑) ผู้สูงอายุกับการพัฒนา (Older persons and development)

การส่งเสริมขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การมีหลักประกันรายได้ภายใต้เบี้ยยังชีพรายเดือนสำหรับผู้สูงอายุทุกคน และการประกันสุขภาพรูปแบบต่าง ๆ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าถึงความรู้ การศึกษา และการฝึกอบรม โดยส่งเสริมการจัดตั้งชมรมและโรงเรียน ผู้สูงอายุ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ

๒) การสูงวัยอย่างมีสุขภาพดีและอยู่ดีมีสุข (Advancing health and well-being into old age)

การเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพอย่างถ้วนหน้าและเท่าเทียม การบริการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นองค์รวมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในการเข้ารับบริการสุขภาพที่หลากหลาย

๓) การสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนและเหมาะสมกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ (Ensuring enabling and supportive environment)

การปรับสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ป้ายสัญลักษณ์ที่จอดรถ เป็นต้น พัฒนาอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเพื่อทำหน้าที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุในชุมชน จัดตั้งและขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เพื่อเป็นสถานที่ทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุและคนทุกวัย การให้บริการด้านการส่งเสริมและดูแลผู้สูงอายุที่มีฐานะยากจนขาดผู้ดูแล ผู้อุปการะและด้อยโอกาส โดยศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่งทั่วประเทศ

๓.๓.๒ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุมีการจัดทำข้อมูลด้านผู้สูงอายุ อาทิ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) การจัดทำรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย การสำรวจข้อมูลระดับชาติด้านผู้สูงอายุ และการจัดทำฐานข้อมูลผู้สูงอายุ

๓.๔ ส่วนที่ ๓ : การทำงานของผู้สูงอายุ

๓.๔.๑ ความหมายของ “ผู้สูงอายุที่มีงานทำ” หมายถึง บุคคลอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป ซึ่งในรอบ ๗ วัน มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

๑) ทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่มีลักษณะอย่างอื่น

๒) ไม่ได้ทำงาน หรือทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง แต่ยังไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน หรือไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่น ๆ หรือผลกำไร จากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีงานหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ

๓) ทำงานอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในธุรกิจ กิจการ วิสาหกิจ หรือไร่นา เกษตร ของหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือน

/๓.๔.๒ ตัวชี้วัด...

๓.๔.๒ ตัวชี้วัดการทำงานผู้สูงอายุ

ในปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีผู้สูงอายุ ๑๑.๗ ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ประมาณ ๑ ใน ๓ หรือประมาณ ๔.๓๖ ล้านคน โดยผู้สูงอายุเพศชายมีสัดส่วนที่ยังคงทำงานอยู่สูงกว่าผู้สูงอายุเพศหญิงเกือบ ๒ เท่า ซึ่งจำแนกเป็นรายได้ภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ ร้อยละ ๔๓ ภาคเหนือและภาคใต้ มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ ร้อยละ ๔๐ ภาคกลาง มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ ร้อยละ ๓๑ และกรุงเทพมหานคร มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ ร้อยละ ๒๓ โดยในภาพรวมส่วนใหญ่เกือบ ๒ ใน ๓ เป็นการทำงานหรือการประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ลู่จ้าง เมื่อพิจารณาเรื่องการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน พบว่า มีผู้สูงอายุที่ทำงานนอกระบบสูงถึงร้อยละ ๘๘.๒ หรือประมาณ ๙ ใน ๑๐ เป็นแรงงานนอกระบบที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ ๑๑.๘ เป็นแรงงานในระบบ

๓.๔.๓ รูปแบบการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุ

๑) แรงงานสูงอายุในระบบ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่อยู่ภายใต้ระบบประกันสังคม สามารถเริ่มรับสิทธิประโยชน์กรณีชราภาพที่อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป เป้าหมายสำหรับกลุ่มนี้ คือ การขยายอายุการทำงานให้ยาวนานกว่าที่อายุ ๕๕ ปี

๒) แรงงานสูงอายุนอกระบบ ส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะเป็นนายจ้าง ประกอบธุรกิจครอบครัว หรือธุรกิจส่วนตัว โดยเฉพาะในภาคเกษตรและบริการ ควรส่งเสริมงานที่ผู้สูงอายุสามารถทำได้ โดยมีรูปแบบการทำงาน ชั่วโมงการทำงาน และค่าตอบแทนที่ยืดหยุ่น

๓.๔.๔ มาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐเพื่อผู้สูงอายุในปี ๒๕๖๑

ภาครัฐได้จัดกิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ ภูมิปัญญา จ้างงานผู้สูงอายุที่มีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาขาต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชน การส่งเสริมและขยายโอกาสด้านอาชีพและการทำงานของผู้สูงอายุ การเพิ่มศักยภาพผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการสร้างงาน สร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ การจัดตั้งศูนย์บริการจัดหางานผู้สูงอายุและศูนย์ขึ้นทะเบียนหางานผู้สูงอายุ จำนวน ๘๗ ศูนย์ทั่วประเทศ และมาตรการส่งเสริมองค์กรที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุในเรื่องของการยกเว้นภาษีเงินได้ โดยสามารถหักรายจ่ายได้ ๒ เท่าของรายจ่ายประเภทเงินเดือนและค่าจ้าง

๓.๔.๕ ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำ

ในระยะ ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding : MOU) ว่าด้วยความร่วมมือด้านการส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ ผ่านโครงการ “รวมพลังประชารัฐ ส่งเสริมการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ” เพื่อสร้างคุณค่า สร้างหลักประกันที่มั่นคงทางรายได้ให้ผู้สูงอายุมากกว่า ๒๐ แห่ง

๓.๔.๖ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงานได้นานที่สุด โดยไม่มีอายุเป็นอุปสรรค โดยประเทศไทยมี ๓ เรื่อง ที่ต้องส่งเสริม ได้แก่ ๑) การเพิ่มทักษะ หรือเสริมทักษะใหม่ให้กับกำลังแรงงานไทย รวมถึงผู้สูงอายุ ภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒) การสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับแรงงานสูงอายุ ด้วยการออกแบบการทำงานที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมตามช่วงวัย และ ๓) การขยายสิทธิประโยชน์ในการจ้างแรงงานสูงอายุให้กับนายจ้าง

๓.๕ ส่วนที่ ๔ : สถานการณ์เด่นในรอบปี ๒๕๖๑

๓.๕.๑ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ได้ประกาศเกียรติคุณยกย่องให้ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นผู้สูงอายุแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๖๑ เพื่อเป็นเกียรติและแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นเจริญรอยตาม

๓.๕.๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ประกาศแต่งตั้งศิลปินแห่งชาติ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ จำนวน ๑๒ คน เป็นศิลปินแห่งชาติประจำปี ๒๕๖๑ ซึ่งทั้ง ๑๒ คน เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาต่อเยาวชนรุ่นหลัง

๓.๕.๓ รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ โดยมีประเด็นสำคัญในการผลักดันงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ ๑) การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ๒) การส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุ ๓) ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ๔) การปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ ๕) โครงการธนาคารเวลา Time Bank สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ๖) การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ ๗) ยกกระดับความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเสริมพลังสังคมสูงอายุ ๘) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ๙) ปฏิรูประบบข้อมูลผู้สูงอายุเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงาน และ ๑๐) ส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ

๓.๕.๔ รัฐบาลจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๘,๓๘๐,๗๔๙ คน เป็นเงินมากกว่า ๖๖,๔๐๗,๓๖๗,๖๐๐ บาท และดำเนินโครงการบริจาคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเข้ากองทุนผู้สูงอายุ

๓.๕.๕ ปัจจุบันได้มีธุรกิจที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวนมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สถานพยาบาลผู้สูงอายุ บ้านสำหรับผู้สูงอายุ ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน และสินค้าอุปโภคบริโภค

๓.๕.๖ ในปี ๒๕๖๑ มีการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุระดับชาติ ได้แก่ ๑) การแข่งขันกรีฑาผู้สูงอายุชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๒๓ ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ณ จังหวัดลำปาง ๒) การแข่งขันกีฬาสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย ครั้งที่ ๑๒ “หม่อมมาสดาเกมส์” ระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ จังหวัดระยอง และ ๓) การแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ ๑ “งาช้างดำเกมส์” ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ ณ จังหวัดน่าน

/๓.๕.๗ กลุ่มอาสา...

๓.๕.๗ กลุ่มอาสาสมัครธรรม ครอบรอบ ๑๐ ปี ของการก่อตั้ง โดยกลุ่มดังกล่าวเกิดจากแนวคิดของกลุ่มพระนิสิตจิตอาสา สาขาวิชาชีวิตและความตาย ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยกลุ่มอาสาสมัครธรรมได้ออกเยี่ยมเยียนเพื่อให้กำลังใจผู้ป่วยและญาติมิตรแบบข้างเตียง จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาสร้างขวัญกำลังใจ และแนะนำการวางท่าทีต่อความเจ็บไข้และชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักพุทธธรรม

๓.๕.๘ ชีวิตเจตนา หรือพินัยกรรมชีวิต เป็นหนังสือที่บุคคลทำขึ้นเพื่อแสดงเจตนาไม่ประสงค์จะรับบริการสาธารณสุขในวาระสุดท้ายของชีวิต โดยไม่ถูกเหนี่ยวรั้งด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ทางทางการแพทย์ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๒

๓.๕.๙ นวัตกรรมเพื่อผู้สูงอายุไทย นักวิจัยของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้ผลิตนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อช่วยให้ความสะดวกในการใช้ชีวิตและการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ระบบเซ็นเซอร์อัจฉริยะสำหรับสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วย ผ้ากระดุมสมอง AKIKO เตียงต้นตัว JOEY เกมฝึกสมอง MONICA โฮเวอร์บอร์ด วิลแชร์ อัจฉริยะ อุปกรณ์ช่วยขึ้นลงเตียง BEN เป็นต้น

๓.๕.๑๐ การตื่นตัวของสื่อในเรื่องสังคมสูงอายุ สื่อต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยเน้นการนำเสนอประเด็นที่เป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุทางสื่อโทรทัศน์ผ่านรายการต่าง ๆ เช่น รายการ “ลุยไม่รู้โรย สูงวัยดีดี ลุยไม่รู้โรย” รายการ “GenO(LD) สูงวัยไปด้วยกัน” รายการ “เดอะ วอยซ์ ซีเนียร์ The voice senior” รายการ “สูงวัย Society” รายการ “สูงวัย หัวใจนั้นหนาการ” รายการ “SUPER 60+ ชูเปอร์ซิกดี้อัจฉริยะพันธุ์เก่า” เป็นต้น

๓.๕.๑๑ ผู้สูงอายุกับสื่อสังคมออนไลน์ จากการสำรวจ พบว่า ผู้สูงอายุมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ ๑๐ ของประชากรสูงอายุทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงกว่าผู้สูงอายุวัยอื่น และผู้สูงอายุเพศชายมีการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง

๓.๖ ส่วนที่ ๕ : งานวิจัยเพื่อสังคมสูงอายุ

งานวิจัยเพื่อผู้สูงอายุในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรมุ่งเน้นกลไกการส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ โดยภาครัฐควรควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพแรงงาน และปรับปรุงนโยบายเกี่ยวกับสวัสดิการของแรงงาน ซึ่งภาคเอกชนควรส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุควบคู่ไปกับภาครัฐ เช่น การจ้างแรงงานสูงอายุในธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร การจ้างแรงงานสูงอายุในภาคอุตสาหกรรมขายส่งและขายปลีก เป็นต้น

๓.๗ ส่วนที่ ๖ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ผ่านมาเกี่ยวกับผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ของประเทศไทยในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า มีดังนี้

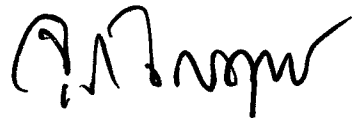
- ๑) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
- ๒) สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี
- ๓) ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน
- ๔) จัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ
- ๕) พัฒนาและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุไทย

๔. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาแล้ว เห็นสมควรเสนอรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนในเชิงนโยบาย และขอให้นำเสนอวิทัศน์รายงานดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายจตุติ ไกรฤกษ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กรมกิจการผู้สูงอายุ

โทร ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๔๔๕

โทรสาร ๐ ๒๖๔๒ ๔๓๓๗ ต่อ ๓๐๙

E-mail policy@dop.mail.go.th